

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2014

122/2014

Valtioneuvoston asetus esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta

Annettu Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2014

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään esitutkintalain (805/2011) 11 luvun 10 §:n, pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 66 §:n ja 11 luvun 4 §:n sekä poliisilain (872/2011) 5 luvun 65 §:n nojalla:

1 luku

Esitutkinta

1 §

Ilmoituksen kirjaaminen

Esitutkintaviranomaisen on kirjattava ilmoitus merkitsemällä esitutinnan toimittamista varten tarvittavat tiedot tapahtumasta ja asianosaisista sekä mahdollisuuksien mukaan myös muut esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Ilmoitus voidaan tallentaa automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävään esitutkintaviranomaisen henkilörekisteriin.

2 §

Merkinnät kuulustelupöytäkirjaan

Sen lisäksi, mitä esitutkintalaissa säädetään, kuulustelusta laadittavaan kuulustelupöytäkirjaan on merkittävä:

1) kuulustelun alkamis- ja päättymisaika, paikka, kuulustelija sekä muut läsnäolijat;

2) kuulusteltavan henkilötiedot ja epäiltyinä kuulusteltavasta myös siviilisääty, elatusvelvollisuus, tulot ja sotilasarvo sekä moottori-ajoneuvolla tehtyä liikenne rikokosta tai liikenne rikkomusta tutkittaessa tiedot ajokortista;

3) tieto siitä, jos epäillylle on tehty selkoa valvotun ajo-oikeuden sisällöstä, ehdoista ja kustannuksista sekä tieto epäillyn pyynnöstä valvottuun ajo-oikeuteen määrittämisestä;

4) epäillyn mahdollinen suostumus tuomitsemisesta yhdyskuntapalveluun;

5) kuulusteltavan asema esitutkinnassa ja sen muuttuminen;

6) esitutkintalain 7 luvun 10 §:ssä tarkoitettujen tiedustelujen ja ilmoitusten tekeminen;

7) kuultavan kieli, kuulustelussa käytetty kieli ja tiedot mahdollisesta tulkkauksen käyttämisestä sekä esitutkintalain 9 luvun 6 §:ssä ja pakkokeinolain (806/2011) 2 luvun 16 §:ssä tarkoitetut seikat;

8) esitutkintalain 9 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen kuulustelupöytäkirjan ja 9 luvun 5 §:ssä tarkoitettujen ääni- ja kuvatallenteen tarkastaminen;

9) onko asianomistaja pyytänyt syyttäjää ajamaan hänen vaatimustaan;

10) esitutkintalain 1 luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu asianomistajan ja rikoksesta epäillyn kannanotto asian käsittelemisestä käräjäoikeudessa kirjallisessa menettelyssä;

11) syy kuulustelun toimittamiseen kello 22:n ja 7:n välisenä aikana;

12) syy, jonka vuoksi jonkun pääsy kuulustelutilaisuuteen on evätty esitutkintalain 7 luvun 12 §:n tai 13 §:n nojalla tai, jos joku on poistettu sieltä 7 luvun 18 §:n nojalla, sekä 7 luvun 19 §:n mukainen tilaisuuden varaaminen asianomaisille tietojen saamiseen ja kysymysten tekemiseen;

13) esitutkintalain 7 luvun 15 §:ssä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen, tilaisuuden varaaminen vajaavaltaisen edustajalle olla läsnä vajaavaltaisen kuulustelussa ja läsnäolo, sekä syy mainituista velvollisuuksista poikkeamiselle;

14) esitutkintalain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitettu ilmoituksen tekeminen sosiaaliviranomaiselle ja tilaisuuden varaaminen sosiaaliviranomaisen edustajan lähettämiseen alle 18-vuotiaan kuulusteluun tai syy mainituista velvollisuuksista poikkeamiselle.

Asianosaisena kuultavan oikeushenkilön laillisen edustajan kuulustelupöytäkirjaan merkitään yhteisön tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot sekä edustajan asema yhteisössä.

3 §

Merkinnät esitutkintapöytäkirjaan

Sen lisäksi, mitä esitutkintalaissa säädetään, esitutkintapöytäkirjaan on tehtävä merkintä:

1) toimenpiteestä, johon tutkinnanjohtaja, tutkija tai muu esitutkintaviranomaisen virkamies on esitutkintalain 2 luvun 7 §:n 3 momentin nojalla ryhtynyt esteellisenä;

2) esitutkintalain 3 luvun 6 §:ssä ja 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta ilmoituksesta;

3) siitä, että asianosaisen esitutkintalain 3 luvun 7 §:n mukaiseen pyyntöön esitutkintatoimenpiteiden suorittamisesta ei ole suosituttu, sekä siitä, että asianosaisen tarjoama aineistoa ei ole asiaan kuulumattomana otettu vastaan;

4) erityisestä syystä, jonka vuoksi esitut-

kinnassa ollut on esitutkintalain 6 luvun 5 §:n 3 momentin nojalla velvoitettu saapumaan tai noudettu uudelleen esitutkintaan aikaisemmin kuin 12 tunnin kuluttua edellisestä tutkintakerrasta;

5) siitä, että esitutkintalain 7 luvun 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty kuulusteltavan lailliselle edustajalle;

6) siitä, että joltakulta on esitutkintalain 11 luvun 3 §:n nojalla evätty oikeus toimia avustajana esitutkinnassa;

7) rikoksesta epäillyn määräämisestä mielentilatutkimukseen;

8) esitutkinnassa asianosaista avustaneen asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitetun luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tiedoista;

9) asianosaisen tukihenkilön tiedoista.

4 §

Merkinnät pakkokeinojen käyttämisestä

Esitutkintapöytäkirjaan on myös merkitävä tiedot esitutkinnassa käytetyistä pakkokeinoista, jollei kysymys ole pakkokeinosta, jonka käytöstä ei tarvitse ilmoittaa.

5 §

Ryhmätunnistusmenetelmät

Ryhmätunnistuksessa voidaan käyttää perättäistunnistusta, jossa rikoksesta epäilty ja vertailuhenkilöt satunnaisjärjestyksessä yksittellen esitetään tunnistajalle tai rivitunnistusta, jossa rikoksesta epäilty ja kaikki vertailuhenkilöt esitetään tunnistajalle rivimuodostelmassa, taikka niiden yhdistelmää.

6 §

Tunnistustilaisuuden luotettavuus

Tunnistajan johdattelu tai muu tunnistuksen luotettavuutta heikentävä menettely ennen ryhmätunnistuksen järjestämistä tai sen aikana on kielletty. Mahdollisuuksien mukaan ryhmätunnistustilaisuuden järjestäjän tulee olla virkamies, joka ei tiedä, kuka tunnistettavista henkilöistä on rikoksesta epäilty.

Ryhmätunnistusta ei saa käyttää, jos:

1) tunnistaja on aiemmin samassa rikosasiassa osallistunut samaa rikoksesta epäiltyä koskevaan ryhmätunnistukseen tai muuhun tunnistukseen; tai

2) ryhmätunnistustilannetta ei muutoin voida järjestää luotettavasti.

Ryhmätunnistustilaisuus on keskeytettävä, jos tilaisuuden aikana ilmenee 2 momentissa tarkoitettu ryhmätunnistuksen järjestämisen este.

7 §

Tunnistajan perustelut tunnistuksesta

Tunnistajan kuvaus rikoksesta epäilyllä on kirjattava kuulustelukertomukseen ennen ryhmätunnistuksen järjestämistä. Tunnistajan on välittömästi tunnistamisen jälkeen perusteltava tunnistamisensa. Perustelu taltioidaan ryhmätunnistustilaisuudesta tallennettavaan videotallenteeseen tai muuhun siihen verrattavaan kuvatallenteeseen.

8 §

Ryhmätunnistuksesta laadittava pöytäkirja

Sen lisäksi, että ryhmätunnistuksesta laaditaan kuulustelupöytäkirja, ryhmätunnistustilaisuudesta on laadittava erillinen pöytäkirja, johon on merkittävä ainakin:

1) ryhmätunnistuksen perusteena oleva rikos;

2) ryhmätunnistustilaisuuden päivämäärä, kellonaika ja paikka;

3) rikoksesta epäilty;

4) ryhmätunnistuksen järjestämisestä päättäneen tutkinnanjohtajan tiedot;

5) vertailuhenkilöiden nimet;

6) esitutkintalain 8 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilaisuuden varaaminen syytäjälle;

7) keitä ryhmätunnistustilaisuudessa on ollut läsnä;

8) syy, jonka vuoksi pääsy ryhmätunnistustilaisuuteen on eväty esitutkintalain 8 luvun 3 §:n 2 momentin nojalla;

9) tieto 5 §:ssä tarkoitetusta tunnistamismenetelmästä;

10) ryhmätunnistuksen järjestäjien poliisimiesten tiedot;

11) mahdollinen ryhmätunnistuksen keskeytyksen syy;

12) mahdollinen muu ryhmätunnistusmenettelyyn vaikuttanut seikka.

2 luku

Pakkokeinot

1 §

Kiinniottamisen ja pidättämisen kirjaaminen

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, kiinniottamisesta ja pidättämisestä on kirjattava 1 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun henkilörekisteriin:

1) kiinniotetun tai pidätetyn henkilötiedot;

2) rikos, josta kiinniotettua tai pidätettyä epäillään;

3) kiinniottamisen tai pidättämisen peruste;

4) kiinniottamisesta tai pidättämisestä päättänyt virkamies;

5) kiinniottamis- tai pidättämisaika;

6) pidättämissäätöksen teko aika;

7) aika, jolloin pidätetylle on ilmoitettu vangitsemisvaatimuksen tekemisestä;

8) vangitsemisvaatimuksen ja vangitsemisäätöksen teko aika sekä vangitsemisestä päättänyt tuomioistuim;

9) tieto mahdollisesta puolustajan määräyksestä;

10) vapaaksi päästämisen aika;

11) milloin ja kenelle pakkokeinolain 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tai 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehty ja, jos ilmoitus on tehty vastoin kiinniotetun tai pidätetyn tahtoa, syy siihen;

12) kiinniotetun tai pidätetyn kahlehtiminen ja erillistilaan sijoittaminen sekä toimenpiteen syy ja kesto;

13) milloin kiinniotetulle, pidätetylle tai vangitulle on ilmoitettu kirjallisesti oikeudesta käyttää avustajaa ja ilmoituksen tekijä.

Mitä 1 momentissa säädetään, on soveltuvin osin noudatettava myös, kun joku on muuten kuin pidättämissäätöksen nojalla sijoitettu lukittuun tilaan.

2 §

Vangitsemisvaatimuksen tekoajan ja kiinniottamisajan kirjaaminen

Tuomioistuimen on kirjattava rikosasiain asianhallintajärjestelmään kirjallisen vangitsemisvaatimuksen saapumisaika tai, jos vaatimus on tehty suullisesti tai puhelimitse, vaatimuksen teko-aika sekä vaatimuksen tekijän ilmoittama epäillyn nimi ja kiinniottamisaika.

3 §

Ilmoitus matkustuskiellosta

Sen lisäksi, mitä pakkokeinolaissa säädetään, toimenpiteestä päättäneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava poliisille matkustuskieltoon määräämisestä, matkustuskieltoa koskevan tai sen voimassaoloon vaikuttavan päätöksen muuttamisesta, poikkeusluvan myöntämisestä ja matkustuskiellon kumoamisesta tiedon tallentamiseksi poliisin tietojärjestelmään.

4 §

Ilmoitus yhteydenpidon rajoittamisesta

Toimenpiteestä päättäneen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava tutkintavangin säilytyspaikkaan, jos tutkintavangin yhteydenpitoa on rajoitettu, yhteydenpidon rajoittamista koskevan päätöstä on muutettu tai se on kumottu.

3 luku

Salaiset pakkokeinot ja salaiset tiedonhankintakeinot

1 §

Salaisen pakkokeinon ja salaisen tiedonhankintakeinon kirjaaminen

Pakkokeinolain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitetun salaisen pakkokeinon tai poliisilain (872/2011) 5 luvun 1 §:ssä tarkoitetun salai-

sen tiedonhankintakeinon käyttöä esittäneen tai siitä päättäneen taikka hänen määräämänsä esitutkintavirkamiehen on laadittava salaisen pakkokeinon tai salaisen tiedonhankintakeinon käytön lopettamisen jälkeen ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa, pöytäkirja.

Poliisilain 5 luvun 17 §:n 5 momentissa, 19 §:n 5 momentissa ja 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu tekninen tarkkailu on kirjattava.

2 §

Pöytäkirja telekuuntelusta

Telekuuntelusta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 5 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa vaatimuksessa ja päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) telekuunteluluvan antanut tuomioistuin ja päätöksen antopäivä;

2) telekuuntelun alkamis- ja päättymisajan kohta kellonajan tarkkuudella;

3) pakkokeinolain 10 luvun 63 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 61 §:n 2 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden aika ja paikka sekä suorittaja;

4) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

5) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitetun tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

6) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

Mitä 1 momentissa säädetään telekuuntelupöytäkirjasta, noudatetaan soveltuvin osin myös pakkokeinolain 10 luvun 4 §:ssä ja poliisilain 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun telekuuntelun sijasta toimitettavaan tietojen hankkimiseen.

3 §

Pöytäkirja televalvonnasta

Televalvonnasta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 9 §:n 4 momentissa tai poliisilain 5 luvun 10 §:n 6 momentissa tarkoitettussa vaatimuksessa ja päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) televalvontaluvan antanut tuomioistuin tai päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;

2) televalvonnan alkamis- ja päättymisajankohta kellonajan tarkkuudella;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitettujen tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitettujen tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

4 §

Pöytäkirja tukiasematietojen hankkimisesta

Tukiasematietojen hankkimisesta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 11 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 12 §:n 3 momentissa tarkoitettussa vaatimuksessa ja päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) luvan antanut tuomioistuin tai päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;

2) toimenpiteen alkamis- ja päättymisajankohta kellonajan tarkkuudella;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitettujen tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai

poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitettujen tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot.

5 §

Pöytäkirja suunnitelmallisesta tarkkailusta

Suunnitelmallisesta tarkkailusta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 13 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 14 §:n 3 momentissa tarkoitettussa päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;

2) suunnitelmallisen tarkkailun alkamis- ja päättymisajankohta;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitettujen tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitettujen tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

6 §

Pöytäkirja peitellystä tiedonhankinnasta

Peitellystä tiedonhankinnasta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 15 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 16 §:n 2 momentissa tarkoitettussa päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;

2) peitellyn tiedonhankinnan alkamis- ja päättymisajankohta;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitettujen tarkas-

tuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitetun tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) toiminnan keskeiset vaiheet;

6) tehtyjen ja käytettyjen harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen sekä valmistettujen ja käytettyjen väriä asiakirjojen laji;

7) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

7 §

Pöytäkirja teknisestä tarkkailusta

Teknisestä tarkkailusta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 18 §:n 4 momentissa, 20 §:n 4 momentissa, 22 §:n 4 momentissa ja 24 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 18 §:n 4 momentissa, 20 §:n 4 momentissa, 22 §:n 4 momentissa ja 24 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin vaatimuksissa ja päätöksissä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) luvan antanut tuomioistuimien tai päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;

2) teknisen tarkkailun alkamis- ja päättymisajankohta kellonajan tarkkuudella;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitetun tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

8 §

Pöytäkirja teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta

Teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta on laadittava pöytäkirja, johon on merkittävä:

1) teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisesta päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä, päätöksen voimassaoloaika ja päätöksen mahdolliset muut ehdot;

2) teleosoite tai telepäätelaitte, johon toimenpide on kohdistettu;

3) estettävänä, paljastettavana tai selvitetävänä oleva rikos,

4) teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimista johtava ja valvova virkamies;

5) teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimisen alkamis- ja päättymisajankohta.

9 §

Poliisin peitetoiminnan järjestäminen

Peitetoiminnan toteuttaa keskusrikospoliisi tai suojelupoliisi. Yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan voi toteuttaa myös poliisilaitos.

Keskusrikospoliisin päällikkö, suojelupoliisin päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö määräävät kukin yksikössään peitetoiminnan toteuttamisesta vastaavan salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen.

Peitetoimintaa suorittamaan voidaan määrätä vain Poliisihallituksen hyväksymän koulutuksen suorittanut poliisimies, joka on tehtävään vapaaehtoinen, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva ja jolla on tehtävän edellyttämä poliisitoiminnan tuntemus.

Poliisihallitus antaa tarkemmat määräykset peitetoimintaa toteuttavien poliisiyksiköiden välisestä yhteistyöstä ja vastuunjaosta.

10 §

Pöytäkirja peitetoiminnasta

Peitetoiminnan toteuttamisesta vastanneen

poliisimiehen on laadittava peitetoiminnan toteuttamisesta pöytäkirja peitetoiminnan lopettamisen jälkeen ilman aiheetonta viivytystä.

Peitetoiminnasta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 30 §:ssä ja 31 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 31 §:ssä ja 32 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa esityksissä, suunnitelmissa ja päätöksissä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) peitetoimintapäätöksen tekijä ja päätöksen antopäivä;

2) toiminnan alkamis- ja päättymisajan kohta;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitetun tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) toiminnan keskeiset vaiheet ja mahdollinen peitetoiminnan laajentaminen;

6) asunnossa tapahtunut peitetoiminta;

7) tehtyjen ja käytettyjen harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen sekä valmistettujen ja käytettyjen väärin asiakirjojen laji;

8) toimenpiteen esittäjän tai hänen määräämänsä pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen arvio toiminnan merkityksellisyydestä;

9) ratkaisu peitetoiminnan edellytyksistä;

10) rikosentekokiellon toteutuminen;

11) mahdollinen järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan tai valvottuun läpilaskuun osallistuminen;

12) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

11 §

Poliisin toteuttaman valeoston järjestäminen

Valeoston toteuttaa keskusrikospoliisi tai suojelupoliisi. Yksinomaan yleisön saataville

toimitetusta myyntitarjouksesta tehtävän valeoston voi toteuttaa myös poliisilaitos.

Keskusrikospoliisin päällikkö, suojelupoliisin päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö määräävät kukin yksikössään valeoston toteuttamisesta vastaavan salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen.

Valeostoja suorittamaan voidaan määrätä vain Poliisihallituksen hyväksymän koulutuksen suorittanut poliisimies, joka on tehtävään vapaaehtoinen, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva ja jolla on tehtävän edellyttämä poliisitoiminnan tuntemus.

12 §

Pöytäkirja valeostosta

Valeoston toteuttamisesta vastanneen poliisimiehen on laadittava valeoston toteuttamisesta pöytäkirja toiminnan päättymisen jälkeen ilman aiheetonta viivytystä.

Valeostosta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 35 §:n 3 momentissa, 36 §:ssä ja 37 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 36 §:n 3 momentissa, 37 §:ssä ja 38 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa suunnitelmissa ja päätöksissä mainittujen seikkojen lisäksi:

1) toiminnan keskeiset vaiheet;

2) valeoston tulos sekä poliisin haltuun saadut esineet, aineet tai muu omaisuus ja selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin niiden suhteen on ryhdytty;

3) pakkokeinolain 10 luvun 53 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 51 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittaneen virkamiehen tarvittavat tunnistetiedot sekä tiedot tallenteiden ja asiakirjojen tai niissä olevien tietojen hävittämisestä ja niiden säilyttämisestä;

4) pakkokeinolain 10 luvun 54 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 52 §:ssä tarkoitetun tutkimisen suorittaneen virkamiehen, asiantuntijan tai muun henkilön tarvittavat tunnistetiedot;

5) tarjottu tai käytetty vastike;

6) tehtyjen ja käytettyjen harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen sekä valmistettujen ja käytettyjen väärin asiakirjojen laji;

7) valeostosta päättäneen arvio toiminnan merkityksellisyydestä;

8) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

13 §

Poliisin tietolähdetoiminnan järjestäminen

Tietolähdetoiminnan toteuttamisesta vastaava poliisimies tekee päätöksen tietolähteen hyväksymisestä.

Tietolähteeksi hyväksytty henkilö on rekisteröitävä poliisin henkilörekisteriin. Rekisteröiminen on tehtävä siten, ettei se vaaranna tietolähteen henkilöllisyyden salassa pysymistä. Tietolähteen rekisteröinnistä päättää 1 momentissa tarkoitettu poliisimies.

14 §

Tietolähdetoiminnan kirjaaminen

Pakkokeinolain 10 luvun 39 §:n 1 momentissa ja poliisilain 5 luvun 40 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tietolähdetoiminnasta on kirjattava:

- 1) osapuolten tunnistetiedot;
- 2) kertomuksen pääasiallinen sisältö;
- 3) yhteydenpidon ajankohta;
- 4) yhteydenottotapa;
- 5) palkkion maksu tietolähteelle.

15 §

Pöytäkirja tietolähteen ohjatusta käytöstä

Tietolähteen ohjatusta käytöstä laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 40 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 42 §:n 3 momentissa tarkoitetussa päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

- 1) tietolähteen ohjattua käyttöä koskevan päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;
- 2) toiminnan keskeiset vaiheet;
- 3) toiminnan alkamis- ja päättymisajankohta;
- 4) palkkion maksu tietolähteelle;

5) ohjatusta tietolähdetoiminnasta vastanneen virkamiehen arvio toiminnan merkityksellisyydestä;

6) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n 1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

16 §

Tietolähteelle maksettavasta palkkiosta päättäminen

Tietolähteelle maksettavasta palkkiosta päättää tietolähdetoiminnan toteuttamisesta vastaavan poliisimiehen esimies.

17 §

Tietolähdetoiminnan kansallinen keskus

Keskusrikospoliisi toimii muulla kuin suojelupoliisin tehtäväalueella kansainvälisen tietolähdetoiminnan kansallisena keskuksena ja vastaa poliisin tietolähdetoiminnan kansallisesta kehittämisestä.

18 §

Pöytäkirja valvotusta läpilaskusta

Valvotusta läpilaskusta laadittavaan pöytäkirjaan on merkittävä pakkokeinolain 10 luvun 42 §:n 3 momentissa tai poliisilain 5 luvun 44 §:n 3 momentissa tarkoitetussa päätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi:

- 1) päätöksen tehnyt virkamies ja päätöksen antopäivä;
- 2) valvotun läpilaskun alkamis- ja päättymisajankohta;
- 3) toiminnan keskeiset vaiheet;
- 4) muu valvottuun läpilaskuun osallistunut viranomaisen;
- 5) päätöksen ilmoittaminen PTR-rikostiedusteluyksikölle;
- 6) valvotusta läpilaskusta vastanneen virkamiehen arvio toiminnan merkityksellisyydestä;
- 7) pakkokeinolain 10 luvun 60 §:n 1—5 momentissa tai poliisilain 5 luvun 58 §:n

1—4 ja 6 momentissa tarkoitetun ilmoituksen tekeminen, sen lykkääminen tai syy ilmoituksen tekemättä jättämiseen.

19 §

Tiedonhankinnan suojaamisesta vastaava pidättämiseen oikeutettu poliisimies

Keskusrikospoliisin päällikkö, suojelupoliisin päällikkö ja poliisilaitoksen päällikkö määräävät kukin yksikössään harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen ja väärin asiakirjojen käyttämisestä vastaavan salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutetun pidättämiseen oikeutetun poliisimiehen.

20 §

Harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen tekemisen ja oikaisemisen yksityiskohtaisista menettelytavoista sopiminen

Keskusrikospoliisi ja suojelupoliisi sopivat pakkokeinolain 10 luvun 47 §:n 2 momentissa ja poliisilain 5 luvun 46 §:n 2 momentissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjien kanssa harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen tekemisen sekä niiden oikaisemisen yksityiskohtaisista menettelytavoista.

Poliisilaitos tekee esityksen 1 momentissa tarkoitetun rekisterimerkinnän tekemisestä ja väärän asiakirjan valmistamisesta keskusrikospoliisille.

21 §

Salaisen tiedonhankinnan seuranta

Poliisihallitus asettaa salaisten pakkokeinojen ja salaisten tiedonhankintakeinojen käyttöä seuraamaan ryhmän, jonka jäseniksi voidaan määrätä Poliisihallituksen, keskusrikospoliisin, suojelupoliisin ja poliisilaitoksen edustajat. Ryhmän jäseneksi kutsutaan sisäministeriön edustaja, rajavartiolaitoksen esikunnan nimeämä rajavartiolaitoksen edustaja, pääesikunnan nimeämä puolustusvoimien edustaja ja Tullin edustaja.

Ryhmän tehtävänä on:

- 1) toiminnan, yhteistyön ja koulutuksen seuranta;
- 2) toiminnassa ja yhteistyössä havaittujen tai laillisuusvalvonnan kannalta tärkeiden seikkojen käsitteleminen ja raportointi Poliisihallitukselle;
- 3) kehittämissuositusten tekeminen;
- 4) eduskunnan oikeusasiamiehelle annettavien kertomusten valmistelun yhteensovittaminen.

22 §

Salaisista pakkokeinoista ja salaisista tiedonhankintakeinoista laadittavat selvitykset

Esitutkintaviranomaisen on laadittava vuosittain selvitys pakkokeinolain 10 luvussa tarkoitettujen salaisten pakkokeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta sekä poliisilain 5 luvussa tarkoitettujen salaisten tiedonhankintakeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta. Poliisia ja rajavartiolaitosta koskevat selvitykset on toimitettava sisäministeriölle, tullia koskeva selvitys valtiovarainministeriölle ja puolustusvoimia koskeva selvitys puolustusministeriölle vuosittain. Ministeriöiden on toimitettava salaisten pakkokeinojen sekä salaisten tiedonhankintakeinojen ja niiden suojaamisen käytöstä ja valvonnasta kertomukset eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa selvityksessä on mainittava tiedonhankintamenetelmittäin:

- 1) salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevien päätösten lukumäärä;
- 2) perusteina olleet rikokset;
- 3) salaisen pakkokeinon tai salaisen tiedonhankintakeinon kohteeksi joutuneiden henkilöiden lukumäärä;
- 4) asunnossa tapahtunut peitetoiminta;
- 5) tietolähteen rekisteröintiä koskevien päätösten lukumäärä;
- 6) arvio toiminnan merkityksellisyydestä;
- 7) salaisen pakkokeinon käytöstä ja salaisen tiedonhankintakeinon käytöstä ilmoittaminen;

8) kuuntelukieltojen alainen kuuntelu;
9) ylimääräisen tiedon käyttäminen;
10) toiminnan yhteydessä havaitut ongelmat, kehittämistarpeet ja muut merkittävät seikat.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa selvityksessä on myös mainittava harhauttavien tai peiteltyjen rekisterimerkintöjen ja väärin asiakirjojen määrä ja laji tiedonhankintamenetelmittäin.

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2014

Sisäministeri *Päivi Räsänen*

4 luku

Voimaantulo

1 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 17 päivänä helmikuuta 2014.

Hallitusneuvos Katriina Laitinen